

Коли прийшли, то мене вразила розкіш його покоїв. Я здивувалась. Не могла і по сей час не можу поєднати, чого то мені не можна жити у роскошах, а йому можна.

Він поставив креселко у кутку, посадив мене, а сам пішов. Я zostалась одна. Іноді через хату проходили його сини, його дочки, жінка, усё в розкішних сукнях. Споглядали чи цікаво, чи наче неприязно і ніхто до мене не заговорив.

Потім прийшов добродій і сів до столу писати. З того, що він прочитував у голос виправляючи стиль, я бачила, що се статя про мене і повна хвали та поважання.

Йому принесли чашку шоколяду і всякі ласощі. Він пив, їв, а мені не дав нічого.

Мені хотілось їсти і плакати.

Я довго блукала з одної господи у другу, поки вибрали ся збудувати мою хату. Я дуже змарніла, бо частенько бувала голодна. Мені не дуже давали їсти. І так чудно: коли дадуть мисочку мороженого, то оповістять про це всьому світови і довго говорять та згадують.

Тепер я вже в новій хаті. Вона тісна, з малими вікнами. Слуговниця одна. Мене мало хто одвідує. А з часописей бачу, що ніколи я не була так у моді, як тепер.

Я зовсім нездужаю. Я знаю, що мені не довго вже жити.

Надія Жибалович.

II. Чому?

Ранньою весною роззираю ся по світі за свідками молодости моєї. Ось один: невеличка оселя за містом, тай жителі її.

До них то поспішаю одного цвітневого ранка, лишаючи за собою „всякую житейскую печаль“: сопухи, колот і гамір великого міста. Чим ближше до рогатки, тим більше втихає міський гомін, тим лекше, відраднійше на душі.

А ось і стежка в полі і свіжо розорані скиби. Мені хочеть ся припасти до тих скиб і цілувати їх. Ах! де і коли було мені так добре? Соненько пестить, мов ніжні материнські руки; молода, що-йно лиш росою обрита травиця каже: витай! підбід усьміхає ся золотистими цвітами, а жайворонок співає пісню „мира, любови і щастя“.

Моя душа бере все те в себе, тай молих ся молитвою чистою, як роса на травиці, сердечною, як соняшне промінє, радісною, як золотий цвіт підбілу, а щирою, як жайворонкова пісня.

„Молю ся тобі, велика Душе вселенної! Зворушенєм до глибини, радістю всеї істоти моєї славлю тебе! Славлю гарне, чудове житє! Хочу жити! Хочу бути доброю!“

„Дякую тобі, ясне сонечко, і тобі, травице, і вам, золоті цвіти, і тобі, жайворонку, за щирий привіт, за покріпленє. Дякую вам, і люблю вас!“

З любовю думаю про ожидау стрічу, з любовю поздоровляю сільських жінок, що манджають із кошиками, зі збанками до міста, з любовю, наче на кого з найдорожших, з найрідніших гляджу на всякого прохожого.

„Ах! чому, чому, чому нема тутки тих, з ким так різко, так жорстоко, так болюче роз'єднало житє, лишаючи лише память кривди, м'юки, жалю, докорів, кровавих сліз, божевільних думок, глухої, убійчої апатії? Мов ланцюх той, що в'їв ся в душу, тай в-одно підриває нитку житя, роздирає за найменшим сїпненєм рани на ново.“

„Станьте ось тут, мої вороженьки! Ось любі, легкі руки Природи пообтирали сльози, позатулювали рани, вкоськали, втихомирили моє горе. Нема болю, нема розжаленя в очах моїх. Не обізветь ся у голосі ні докір, ні скарга. І забути годна я і простити. Та й сама стою того, щоб і забуто мені все і прощено, бо я внов добра, така, як маю бути, божа дитина“.

Чому-ж їх нема?

23/4 1901.

Марта***

III. Поворот.

Федь віз свою жінку зі шпиталю.

Товкла головою до полудрабків та поганяла рясні сльози. Як сліз не стало, то хлипала. Думки шибали студеними стрілами і прошибали серце. Кулила ся до серця, горнула як теплий огник, аби вітер не загасив. Слухала, як серце заводить та квилла в душі.

— Чуже нещастє я виділа та все відітхнула, коли згадала, що воно чуже. А тепер ти, Боже, зіслав на мене кару, тай свій біль лиш я буду терпіти. Прийшла я на таке, що нікуди кин'ути ся. Зробила би смерть собі, та гріх за діти; жила би, та нема як. Маєш, Федю, сліпу жінку — вбий її, або роби що хоч. Вези дітем маму, вона буде їм у вічних потемках сорочки латати та кров